

A kihallgatási taktika kriminalisztikai és büntetőeljárás-jogi aspektusai

Criminalistic and Criminal Procedural Law Aspects of Interrogation Tactics

Mészáros Bence

Dr., PhD, tanszékvezető egyetemi docens, rendőr ezredes
Nemzeti Közszerződési Egyetem,
Rendészettudományi Kar
meszaros.bence@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány célja a gyanúsított kihallgatása büntetőeljárás-jogi kereteinek bemutatása és elemzése, avégből, hogy támpontokat adjon a kihallgatási taktika törvényes határainak, valamint az egyes kihallgatástaktikai műfogások és az azok következtében létrejövő, vagy azok nyomán beszerezett bizonyítási eszközök jogszerűségének megítéléshez.

Módszertan: A hatályos jogszabályok értelmezése, a tárgyban született bírósági döntések bemutatása, valamint kritikája, a kriminalisztikai szakirodalom vonatkozó részének adaptálása a vizsgált témakörre.

Megállapítások: A kihallgatási taktika jelenlegi büntetőeljárás-jogi keretei nem teszik lehetővé a terhelti figyelmeztetés megtételét az alakszerű kihallgatáson kívüli más nyomozási cselekmények keretében, ezáltal szűkre szabva a nyomozók krimináltaktikai mozgásterét. Az úgynevezett informális beszélgetés formájában tett beismertő tartalmú nyilatkozatokkal és az azokról készült jelentés bizonyítékként való felhasználásával kapcsolatban fontos támpontokat és megfigyeléseket vázol fel a tanulmány, ahogy a kihallgatástaktikai okokból a gyanúsítottal közölt valótlan tényállításokra vonatkozóan is.

Érték: A tanulmány hasznos útmutatóként szolgálhat a büntető igazságszolgáltatásban különböző pozícióban dolgozó személyek (nyomozók, ügyészek, bírók) számára a gyanúsított kihallgatások végrehajtása, a kihallgatási

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás ideje: 2026. 03. 10. Átdolgozás: 2026. 04. 07. Elfogadás: 2026. 05. 21.

taktika törvényes alkalmazása, valamint e nyomozási cselekmény jogszerűségének megítélésével kapcsolatban.

Kulcsszavak: kihallgatási taktika, gyanúsított kihallgatás, terhelti figyelmeztetés, informális beismerés

Abstract

Aim: The purpose of this study is to introduce and analyze the procedural legal framework governing the interrogation of suspects, with the aim of providing guidance for assessing the lawful limits of interrogation tactics, as well as the legality of specific interrogation techniques and the evidence obtained as a result of or in connection with them.

Methodology: Interpretation of current legislation, presentation and critique of court decisions and adaptation of the relevant sections of criminalistic literature which are related to the topic under examination.

Findings: The current procedural framework of interrogation tactics does not allow to read the Miranda rights for an individual during investigative actions other than a formal interrogation, thereby severely limiting investigators' tactical options. The study outlines important guidelines and limitations regarding the use of self-incriminating statements made in the context of so-called informal conversations, and the reports based on those statements, as evidence, as well as regarding false statements made to the suspect for tactical reasons during the interrogation.

Value: The study can serve as a useful guide for individuals working in various roles within the criminal justice system (investigators, prosecutors, judges) regarding the conduct of suspect interrogations, the lawful use of interrogation tactics, and the assessment of the legality of this investigative action.

Keywords: interrogation tactics, interrogation of the suspect, Miranda warning, informal confession

Bevezetés

A kihallgatási taktika a mai napig a kriminalisztika egyik legfontosabb területe, annak ellenére, hogy a krimináltechnika primátusa (Fenyvesi, 2014a) jellemzi a bűnügyek nyomozásának tudományát. Az tény, hogy a kriminalisztika öt mérőföldkövének – daktiloszkópia, vérazonosítás, neutronaktivációs anyagvizsgálat, DNS, digitális adatok (Fenyvesi, 2014b) – mindegyike a technikai-szakértői

területhez sorolható és a természettudományokra épül, de továbbra is igaz maradt az a tétel, hogy a bűnügyekben a személyi bizonyítékok nélkülözhetetlenek. A krimináltechnika rohamos fejlődése, a térfigyelő- és egyéb kamerarendszerek növekvő elterjedtsége és a leplezett eszközök alkalmazásának egyre gyakoribbá válása ellenére is elmondható, hogy a vallomásokból származó információk hiányában a bűnügyek többsége nem oldható meg, vagy jogi szempontból eredményesen nem zárható le. A személyi bizonyítékok a kihallgatás útján jönnek létre, ezen eljárási cselekmény során pedig a törvényi előírások betartása, és amennyiben szükséges, a megfelelő kihallgatási taktika alkalmazása tudja garantálni azt, hogy a jogalkalmazók megbízható és pontos információkhoz jussanak. A tanulmányban ezért bemutatom a kihallgatási taktika büntetőeljárás-jogi kereteit és – az ezekből fakadó – néhány kriminalisztikai aspektusát. Kiemelt jelentősége és az az által támasztott taktikai kihívások miatt azonban kizárólag a terhelt vallomására fókuszálok írásomban, az egyes kihallgatástaktikai műfogásokra is csak e tekintetben hozok példákat.

A terhelt kihallgatásának jogi keretei

A terhelt kihallgatását a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) három helyen szabályozza:

- a bizonyításról szóló Ötödik Részben található XXX. Fejezetben, amely „*A terhelt vallomása*” címet viseli és az egész büntetőeljárás során alkalmazandó részletszabályokat tartalmaz (Be. 183-187. §);
- a nyomozásról szóló Tizedik Rész LX. Fejezetében, amelynek a felderítéssel kapcsolatos három alcíme közül a második „*A gyanúsított kihallgatása*” címet kapta (Be. 385-389. §); valamint
- az elsőfokú bírósági tárgyalásról szóló Tizennegyedik Rész LXXVIII. Fejezetében „*A vádlott kihallgatása*” alcím (Be. 522-524. §) alatt.

A nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet (Nyer.) 77. pontja „*A gyanúsított kihallgatása és a védő részvétele*” címmel tartalmaz részletes szabályozást a szóban forgó eljárási cselekményről (Nyer. 137-149. §), e rendelkezéseknek azonban nagyrészt nincsenek a kihallgatási taktikára kiható vetületei (ahol mégis, arra a későbbiekben kitérek).

A kihallgatási taktika alkalmazásának lehetőségei a bírósági tárgyalás keretében jelentősen beszűkülnek: a terhelt a legritkább esetben tesz először a bíróság előtt vallomást; a kihallgatástaktikai műfogások többsége – amelyek közül néhányat a későbbiekben be is mutatok – az eljárás e szakaszában már nem alkalmazható,

valamint a bíró eljárási helyzete is határt szab a kihallgatási tevékenységének. A kontradiktórium alapelvéből (Be. 5. §) következően az egyesbíró vagy a tanácselnök nem válhat – még ideiglenesen, a kihallgatás idejére sem – a vád képviselőjévé. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a bíró nem törekedhet a megbízható és pontos információk megszerzésére a kihallgatottaktól, sőt ez a kötelessége, csak a krimináltaktikai és jogi mozgástere e tekintetben jóval szűkebb a nyomozóhoz és az ügyészhez képest. E megfontolásokra tekintettel a továbbiakban a vádlott kihallgatására vonatkozó törvényi rendelkezésekkel és azok kriminalisztikai aspektusaival nem foglalkozom.

A Be. rendelkezései a terhelt kihallgatásáról

A Be. XXX. fejezetében található első rendelkezés [Be. 183. § (1) bekezdés] határozza meg, hogy mi minősül a terhelt vallomásának: „(...) *a terhelt minden olyan, a büntetőeljárásban a terhelti figyelmeztetés utáni, bíróság, ügyészség vagy nyomozó hatóság előtt tett, illetve ezeknek címzett szóbeli vagy írásbeli közlése, amelyben a bizonyítás tárgyára vonatkozó tényt állít.*” E rendelkezés formailag a terhelti figyelmeztetés elhangzásához köti a terhelti vallomás létrejöttét, amellyel kapcsolatban kérdésként vethető fel, hogy a nyomozás során csak az alakszerű kihallgatás keretében tehető-e meg, vagy más nyomozási cselekmény, például a kutatás során is. Mielőtt azonban ezt a kérdést megválaszolnám, érdemes részletesen is bemutatni a terhelti figyelmeztetés tartalmát. Személyazonossága ellenőrzése után a terhelttel ismertetni kell a jogait és figyelmeztetni kell az alábbiakra:

- nem köteles vallomást tenni, a vallomástételt, illetve az egyes kérdésekre történő válaszadást a kihallgatás folyamán bármikor megtagadhatja, de bármikor dönthet úgy, hogy vallomást tesz, akkor is, ha korábban a vallomástételt megtagadta;
- a vallomás megtagadása az eljárás folytatását nem akadályozza, és nem érinti a terhelt kérdezési, észrevételezési és indítványtételi jogát;
- ha vallomást tesz, bizonyítékként felhasználható, amit mond, illetve rendelkezésre bocsát;
- más bűncselekmény elkövetésével hamisan nem vádolhat, kegyeleti jogot hamis tényállítással nem sérthet [Be. 185. § (1) bekezdés].

A figyelmeztetés harmadik elemével kapcsolatban zavaró lehet, hogy az alapján úgy tűnhet, a vallomást megtagadó terhelt által később rendelkezésre bocsátott dolgok nem használhatók fel bizonyítékként. Ez azonban egyáltalán nincs így,

hiszen mentő bizonyítékot is rendelkezésre bocsáthat, valamint a hallgatás jogával élő, a hatóságokkal kommunikálni nem kívánó terhelt is dönthet úgy, hogy magára nézve terhelő tárgyi bizonyítási eszközt ad át a hatóságoknak. [A terhelt bármikor jogosult arra, hogy bizonyítékot terjesszen elő, lásd Be. 39. § (1) bekezdés g) pont]. Helyesebb lenne – de lege ferenda – az alábbi megfogalmazás:

- ha vallomást tesz, bizonyítékként felhasználható, amit mond vagy egyéb módon közöl;
- minden olyan dolog, amit önként a hatóságok rendelkezésére bocsát, bizonyítékként felhasználható, függetlenül attól, hogy tesz-e vallomást.

A terhelti figyelmeztetés negyedik eleme sem pontos véleményem szerint, mert a védekezési szabadságot a vallomástétel során nemcsak a hamis vád és a kezelettség törvényi tényállása korlátozza, hanem a rágalmazás és a becsület-sértés törvényi tényállása is.

Visszatérve a kutatás kapcsán feltett kérdésre, ha a törvény szó szerinti szövegét vizsgálom, arra a következtetésre juthatok, hogy a terhelti figyelmeztetés csak kifejezetten az alakszerű kihallgatás előtt hangozhat el. A Be. 185. § (2) bekezdése kógens szabályként előírja, hogy a terhelti figyelmeztetést a terheltnek a nyomozás, valamint az elsőfokú és a másodfokú bírósági eljárás során történő első kihallgatásakor kell közölni, valamint ugyanezen szakasz (2) bekezdésében a törvény azt is leszögezi, hogy a terhelti figyelmeztetést, valamint a terheltnek a figyelmeztetésre adott válaszát jegyzőkönyvbe kell venni.

Bár a törvény szövege ezt kifejezetten nem említi, az „első kihallgatás” alatt nyilván az alakszerű és – néhány ritka kivételtől (például kórház) eltekintve – a hatóság hivatali helyiségében zajló kihallgatást értette a törvényhozó. [Szingén kivétel ez alól, hogy késedelmet nem tűrő esetben a terhelt a halaszthatatlan nyomozási cselekményként fogatosított bizonyítási cselekmény – például helyszíni kihallgatás – részeként és nyilván annak helyszínén, közvetlenül annak megkezdését követően is kihallgatható. Ilyenkor a Be.-nek a terhelt vallomástételével kapcsolatos tájékoztatására, figyelmeztetésére vonatkozó rendelkezéseit ebben az esetben is megfelelően kell alkalmazni és a vallomását a bizonyítási cselekményről készült jegyzőkönyvbe kell foglalni, lásd Nyer. 69. § (3) bekezdés].

További érv a felvetett kérdésemre adott nemleges válasz mellett az, hogy terhelti vallomása értelemszerűen csak egy terheltnek minősülő személynek lehet, a Be. definíciója [Be. 38. § (2) bekezdés] alapján pedig egy olyan személy, akinél „csak” kutatást tartanak, még biztosan nem az. Bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személynek is csak akkor minősül a kutatással érintett, ha a kutatás előtt gyanúsítottként idézték, vele szemben

elfogatóparancsot bocsátottak ki, az előállítását vagy a körözését rendelték el, esetleg éppen azért kerül sor a kutatásra, mert annak helyszínén fogták el [Be. 38. § (3) bekezdés]. Megállapíthatjuk tehát, hogy terhelti minőség és terhelti figyelmeztetés nélkül nincs terhelti vallomás sem, a terhelti státusz létrejötte előtt a hatóság előtt tett vagy annak címzett, az eljárás tárgyára vonatkozó közlések terhelti vallomásként nem használhatók fel bizonyítékként. Megjegyezendő, hogy a terhelti figyelmeztetés egyébként alakszerű kihallgatás esetén megelőzi a gyanúsítás közlését – lásd Be. 388. § (1) bekezdés –, tehát gyakorlatilag a terhelti jogállás a terhelti figyelmeztetés megtétele után jön csak létre a gyanúsítás közlésével, ebből következően a terhelti figyelmeztetés megtétele önmagában nem teszi az eljárási résztvevőt terheltté. Ha például a kutatás során az érintett releváns információt oszt meg a bűncselekménnyel kapcsolatban a nyomozókkal, abból legfeljebb három formában lehetne elvileg bizonyíték:

- a nyomozókat tanúként kihallgatják arról, mit mondott nekik az érintett (a későbbi terhelt);
- a nyomozók egy külön jelentésbe vagy feljegyzésbe beleírják az elhangzottakat;
- a nyomozók a kutatásról szóló jegyzőkönyvbe foglalják az elhangzottakat.

Az első két eset a terhelti vallomáshoz kapcsolódó eljárási garanciák megkerülését jelentené, ezért egyik sem fogadható el bizonyítékként. A terheltnek még a tettenérésekor rendőri jelentésbe foglalt nyilatkozata sem vehető figyelembe bizonyítékként, ugyanígy a rendőr azt megerősítő tanúvallomása sem (Elek, 2018). A jelenlegi jogunk alapján a nyomozó hatóságok számára csak egy lehetőség van az ilyen közlések jogszerű felhasználását lehetővé tenni, a harmadiként említett eset, de csak akkor, ha a kutatással érintettel előzetesen közölték a tanúzási figyelmeztetést [Be. 176. § (1) bekezdés], és a kutatás jegyzőkönyve a figyelmeztetést és az arra adott választ is tartalmazza. A bizonyítékként felhasználás jogalapját ilyenkor a kutatás érintettjéből, kvázi tanúból később terheltté váló személlyel szemben a Be. 187. §-ának (1) bekezdése adja meg. (A szóban forgó figyelmeztetés szóbeli megtétele az első két esetben azért nem megoldás, mert egyrészt azok elhangzása és az azokra adott válasz utólag okirattal nem igazolható, másrészt nem tud érvényesülni az érintett által elmondottak felett a tartalmi kontroll sem, ennek kifejtését lásd később.) Két szempontot itt még meg kell említeni: az egyik a „gyanúsítás helyszínén közlésének” kérdése, amely létrehozná a terhelti jogállást (a terhelti figyelmeztetéssel együtt, természetesen) és az ezt követően elhangzottakat megfelelő jegyzőkönyvezés esetén terhelti vallomássá tenné. Ezt egyrészt nem tartom életszerűnek (a nyomozás kezdeti szakaszában a gyanúsítás közléséhez még jellemzően nem áll

rendelkezésre elég bizonyíték), másrészt jogi szempontból is nagyon nehezen kivitelezhetőnek tűnik, elég csak a védőhöz való jogra utalni e körben. (Kivétel ugyanakkor mindig van: a korábban említett, halaszthatatlan bizonyítási cselekmény keretében foganatosított terhelti kihallgatás során meg kell történnie a gyanúsítás közlésének a helyszínen is).

A másik vizsgálandó szempont a Be. 267. § (5) bekezdésében található rendelkezés tartalma, amely azt mondja ki, hogy az adatgyűjtésről készült feljegyzésbe foglalt közlés vallomásként csak akkor használható fel, ha azt az érintett terheltként vagy tanúként történő későbbi kihallgatása során fenntartja. Az adatgyűjtés során bárkitől felvilágosítás kérhető, ebbe értelemszerűen beleeshet a későbbi terhelt is. Itt azonban egy mindenféle jogi figyelmeztetések megtétele nélkül lezajló kommunikáció tartalma kerül bele egyoldalúan egy okiratba, a törvény szabályozása ezért helyes, de a fenti példámra nem vonatkozik, mert egy nyomozási cselekmény keretében készült jegyzőkönyv nem azonos az adatgyűjtésről készült feljegyzéssel. Amennyiben pedig a nyomozási cselekmény keretében az érintettel történő kommunikációt adatgyűjtésnek tekintik, amiről külön feljegyzést készítenek, akkor értelemszerűen vonatkozik erre az esetre a közlések vallomásként felhasználásának tilalma, az utólagos fenntartás hiányában az érintett (későbbi terhelt) részéről.

A fenti szabályozás meglehetősen rugalmatlan, különösen az amerikai gyakorlat ismeretében, ahol az úgynevezett Miranda-figyelmeztetést a személyi szabadság korlátozásának fogamatba vételekor azonnal meg lehet tenni, az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága *Miranda v. Arizona*, 384 U.S. 436 (1966) számú döntésének nyomán, de semmi sem tiltja azt, hogy például a kutatással érintettel akár a kutatás során is ismertessék a nyomozók a szóban forgó jogait.

Egy amerikai rendőr, miután elfogta a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyt, és bilincselés közben ismertette vele a jogait, teljes nyugalomban hallgathatja meg – esetleg ügyes kihallgatási taktikával provokálhatja ki – az elfogott személy minden releváns közlését a bűncselekménnyel kapcsolatban, hiszen biztos lehet benne, hogy ezek az információk bizonyítékként felhasználhatók lesznek, ha azokat felvételen rögzíti vagy papírra veti, esetleg később tanúként elmondja. Ugyanez igaz a kutatás során megtett Miranda-figyelmeztetést követően elhangzottakkal kapcsolatban is. A magyar jog ennél rigidebb, mint láthattuk, a jegyzőkönyvezés nélküli, szóban megtett figyelmeztetést nem ismeri el megtörténtnek, valamint a bűncselekmény elkövetése miatt elfogott személy még csak „a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy”-nek minősül hazánkban, nem terheltnek, így terhelti figyelmeztetésben sem részesülhet és terhelti vallomást sem tehet. Kihallgatástaktikai szempontból pedig ez nagy mozgásteret biztosítana,

gondoljunk csak arra, hogy egy több órás kutatás során mennyi idő és lehetőség van az érintettel kapcsolatot építeni, a bizalmába férkőzni (annak a pszichikai hatásnak a szerepéről nem is beszélve, amely az elfogással, a tárgyi bizonyítási eszközök megtalálásával jár).

Egy jövőbeli törvénymódosítással orvosolható lenne ez a helyzet. A javaslatom az, hogy a terhelti figyelmeztetést át kellene nevezni (például „vallomástételi figyelmeztetés”) és el kellene választani a gyanúsítás közlésétől, illetve egy, az érintett által aláírt formanyomtatvány segítségével bármikor alkalmazhatóvá kellene tenni az egész nyomozás során. A terhelti jogokra történő – ilyen módon megtett – figyelmeztetéstől az érintett nem válna terheltté (ezt a jogállást továbbra is a gyanúsítás közlése hozná létre, amely előtt a figyelmeztetést újra meg kellene tenni), de amennyiben később mégis terhelti pozícióba kerülne, a figyelmeztetést követően tett nyilatkozatai bizonyítékként figyelembe vehetők lennének, akkor is, ha azokat egyébként később nem tartja fennt. Jungi Eszter már korábban javaslatot tett a jogalkotás és a jogalkalmazás „mirandizálására” (Jungi, 2011). Ez annyiban megvalósult, hogy a terhelti vallomás általa javasolt definíciója bekerült a Be. szövegébe. A találó kifejezést kölcsönözve tulajdonképpen „további mirandizálást” javaslok, a fent leírt módon közeledve az amerikai joggyakorlathoz.

A Be. szóban forgó része (XXX. fejezete) tartalmazza a terhelti figyelmeztetésre vonatkozó korábban ismertetett szabályokat, valamint meghatározza a kihallgatás menetét, amely az alábbi elemeket tartalmazza:

- a terhelt személyazonosságának megállapítása;
- a terhelt jogainak ismertetése;
- a terhelti figyelmeztetés megtétele;
- a terhelt személyi körülményeinek kikérdezése;
- a vallomás összefüggő előadása;
- kérdések feltétele.

A gyanúsított kihallgatására vonatkozó törvényi rendelkezések ezt a sorrendet még kiegészítik a gyanúsítás közlésével, amely a terhelti figyelmeztetés után kell, hogy elhangozzon, ahogy arra korábban már utaltam. Gyakori kihallgatástaktikai hiba, hogy a vallomás összefüggő előadását a nyomozók megszakítják, kérdéseket vetnek közbe. Ez egyben eljárási szabálysértés is – ami egyébiránt nem olyan súlyú, hogy a bizonyíték kizárását eredményezze (Mészáros, 2026) –, de kriminalisztikai szempontból mindenképpen káros. Amennyiben sokszor megszakítják a terheltet, kizökkentik a saját ritmusából, ami információvesztéshez vezethet. Egyrészt, amikor az ember beszél, koncentráll arra, amit éppen mond, de közben fejben tartja azt is, mit vagy miket fog az

aktuális mondandója után előadni. Amennyiben közbekérdezéssel megzavarják, lehetséges, hogy elfelejt egy vagy akár több dolgot is, amit megemlített volna. Másrészt a gyakori megszakítás azt az érzetet keltheti a terheltben, hogy a kihallgatók türelmetlenek, ezért igyekeznek a mondandóját rövidre fogni, ami szintén azzal járhat, hogy kimaradnak a vallomásból olyan részletek, amelyeket egyébként tartalmazott volna (Ibolya, 2008). A közbevetett kérdések befolyásoló hatással is bírhatnak, valamint tartalmazhatnak olyan információkat is, ami a terhelt számára hasznos lehet a későbbiekben (például a kérdés elárulhatja, hogy a nyomozók mit tudnak és mit nem).

A kérdések kapcsán azért is nagyon fontosak a Be. XXX. fejezetében írt szabályok, mert a tiltott kérdések jelentik a kihallgatási taktika legfontosabb jogi korlátait. A terheltnek nem tehető fel olyan kérdés, amely

- a választ magában foglalja;
- a feleletre útmutatást tartalmaz;
- a törvénnyel össze nem egyeztethető ígéretet tartalmaz;
- valótlan tény állítását foglalja magában [Be. 186. § (3) bekezdés].

A négy tilalom közül az első három egyértelmű, az utolsó az, amely leginkább kifejtést igényel. A kihallgatási taktika ugyanis magában foglalhatja a terhelt megtévesztését is, ez azonban közvetlen hazugság formájában nem ölthet testet. Első ránézésre a törvény szó szerinti értelmezésével arra juthatunk, hogy állításként megfogalmazva valótlan tényt lehet közölni a terhelttel, hiszen a Be. szövege ezt csak a kérdés esetén tiltja, de a helyzet ennél összetettebb és – a nyomozók szempontjából – kedvezőtlenebb. Az előző büntetőeljárás törvény (1998. évi XIX. törvény) a „nem bizonyított tény állítását magában foglaló” kérdés feltételét tiltotta. Ennek kapcsán Szijártó Eszter azt az álláspontot fogalmazta meg, hogy a nem kérdés formájában megjelenő taktikai blöff alkalmazását e rendelkezés nem zárta ki (Szijártó, 2013). Most, a jelenlegi törvénytörvény alapján is ez a helyzet – véleményem szerint –, de a kérdésen kívüli formában megfogalmazott valótlan tényállítások esetén szükséges megszorításokat tenni. Ehhez elsőként a Be. leplezett eszközök alkalmazásáról szóló egyik rendelkezését kell felhívnom, amely az úgynevezett dezinformálás (valótlan vagy megtévesztő információ közlése) kapcsán tiltja, hogy a terhelt kihallgatása során alkalmazzák [Be. 215. § (8) bekezdés a) pont]. A kihallgatási taktika természetesen nem leplezett eszköz, így arra kifejezetten e rendelkezés nem vonatkozik, de a rendszertani és a teleologikus jogértelmezés szempontjából van jelentősége az idézett szabálynak. A „hazudhat-e a gyanúsítottaknak a nyomozó?” kérdésre tehát nem lehet egyszerű „igen” vagy „nem” választ adni. Álláspontom szerint az adott eljárásra vonatkozó konkrét hazugságok azok, amelyek már

sértik a terhelt eljárási jogait és a tisztességes eljáráshoz való jogot, de az azokon kívüli – nem kérdés formájában megfogalmazott – valótlan tényállítások megengedettek. Nagyon fontos, hogy mindkét említett kritériumot („az adott eljárásra vonatkozó”; „konkrét”) figyelembe kell venni, ha a kihallgatók által taktikai okokból tett valótlan tényállítások törvényességét vizsgáljuk. E ket-tős feltételrendszer elemei konjunktív viszonyban vannak egymással, ha tehát csak az egyik nem teljesül, az elegendő ahhoz, hogy a valótlan tényállítás ne legyen törvénytelen. Néhány pozitív és negatív példával szemléltetve a vázolt kritériumrendszer működését:

- nem létező bizonyítéokra tilos hivatkozni, mivel ez mindkét feltételnek megfelelne, vagyis a nyomozó nem állíthatja valótlanul azt, hogy a gyanúsított bűntársa már beismerő, vagy azt, hogy megtalálták a terhelt ujjnyomatát a bűncselekmény helyszínén;
- az egész eljárásra általánosan vonatkozó valótlan tényállítások („Mindent tudunk”; „Túl sok tisztázatlan kérdés itt már nincs” stb.) esetében a konkrétság feltétele hiányzik;
- a nyomozó saját (esetleg nyomozótársa) életével, személyiségevel kapcsolatban, kihallgatástaktikai okokból tett valótlan tényállításai („Nekem is nehéz gyerekkorom volt”; „Én is utálok, ha egy gyerek visszabeszél nekem” stb.) hiába konkrétak, nem az eljárásra vonatkoznak;
- a nyomozó saját (esetleg nyomozótársa, vagy a kihallgatáson jelen lévő bármely más személy) személyazonosságával kapcsolatban tett valótlan tényállításai viszont mindkét feltételt kimerítik. Ezért volt álláspontom szerint törvénytelen, amikor egy emberölési ügyben a gyanúsított kihallgatásakor az egyik rendőrtiszt magát orvosnak adta ki, annak érdekében, hogy rávegye a terheltet a beismerő vallomás megtételére, bár ezt a bíróság elfogadta (Mészáros, 2026).

Kérdésként vethető fel, hogy a Be. 74. §-ában, „Tájékoztatás, figyelmeztetés, kapcsolattartás” alcím alatt írtak vonatkoztathatók-e a kihallgatásra, így értelmezhetőek-e a kihallgatási taktika korlátaiként. Van olyan bírósági döntés, amely kifejezetten erre az álláspontra helyezkedik: „*Hangsúlyozandó ugyanakkor, hogy semmiféle kihallgatási taktika – sem annak stílusa, sem annak egyéb, jegyzőkönyvben kötelezően nem megjelenő módszerei – nem eredményezheti, hogy a kihallgatott személy – legyen az terhelt vagy tanú – ne legyen képes az eljárási jogai megfelelő gyakorlására. És ennek megítélése nem az „általában elvárhatóság” mércéje szerinti objektív, hanem az adott kihallgatandó személytől, adott körülmények közötti elvárhatóság szerinti szubjektív mércéhez igazodik. Mindezt nem csupán a Be. 2. §-a szerinti tisztességes eljárás alapelvei*

mércéje, hanem immáron a Be. 74. §-a szerinti tételes jog is kötelezően előírja. Ezen rendelkezések megszegése alapjaiban ássa alá az igazságszolgáltatásba vetett közbizalmat” (Fővárosi Törvényszék, 93.B.302/2021/105. sz. ítélet).

Bár az idézett ítéletben megfogalmazottakkal egyetértek, abban az utalás a Be. 74. §-ára véleményem szerint téves, a szóban forgó törvényhely egyértelműen a büntetőeljárásban részt vevő személy (esetünkben a terhelt) és a hatóság kapcsolattartásáról, a hatóság tájékoztatási kötelezettsége teljesítésének módjáról szól, nem magáról a kihallgatásról.

A Be. rendelkezései a gyanúsított kihallgatásáról

A Be. „*A gyanúsított kihallgatása*” alcíme nagyrészt a védővel kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaz, de itt találhatjuk a gyanúsítás közlésének szabályait is. Kihallgatástaktikai szempontból a törvény e részéből három dolog emelendő ki:

- az őrizetbe vett személyt a fogva tartása kezdetétől számított huszonnégyszer órán belül ki kell hallgatni [Be. 385. § (2) bekezdés];
- a védő értesítését követően elhalasztott kihallgatást meg lehet kezdeni, ha a védő a megállapított határidőn belül (legalább két óra) nem jelenik meg [Be. 387. § (3) bekezdés];
- a nyomozó hatóság vagy az ügyészség biztosítja, hogy a gyanúsított vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy a kihallgatása előtt, illetve annak zavarása nélkül a kihallgatása alatt a védőjével tanácskozhatson [Be. 387. § (5) bekezdés].

Az első helyen említett rendelkezésnek az a kriminalisztikai jelentősége, hogy ilyenkor van a legkevesebb idő a kihallgatásra történő felkészülésre, részletes kihallgatási terv készítésére, míg a második helyen írt szabály lehetőséget teremt a védő nélküli kihallgatásra a védő megérkezéséig, ami taktikai szempontból sokkal kedvezőbb helyzet a védő részvételével tartott kihallgatáshoz képest. Kihallgatástaktikai mozgástér ugyanakkor abban is van, hogy a törvény a „legalább két órára elhalasztja” fordulatot használja, tehát lehetőség van a kihallgatást akár hosszabb időre, kettőnél több órára is elhalasztani. Ennek akkor lehet relevanciája, ha a nyomozók semmiképpen sem szeretnék védő nélkül kihallgatni a gyanúsítottat, vagy úgy látják, hogy egy hosszabb várakozási idő után nagyobb esély van az eredményes kihallgatásra (például tépelődő, a történeten jól láthatóan rágódó személy, aki valószínűleg beismerő vallomást tesz, ha hagynak neki időt a gondolatai rendezésére). Taktikai szempont lehet az is a kihallgatás hosszabb időre elhalasztásánál, hogy a nyomozó hatóság az alatt

újabb adatokat szerezhet be vagy ellenőrizhet, és több idő van természetesen a kihallgatásra történő felkészülésre is. A kihallgatás előtti és alatti tanácskozásnak a védővel mindenképpen teret kell adni, hiszen a Be. kijelentő módon („biztosítja”) fogalmazza meg az erre vonatkozó rendelkezést. A kihallgatás előtti tanácskozásra legalább egy órát kell biztosítani [Nyer. 138. § (3) bekezdés], a kihallgatás alatti tanácskozás kapcsán pedig fel kell készülni arra is, hogy a kihallgatás folytonossága emiatt megszakadhat vagy töredezetté válhat (bár ez utóbbi már kimerítheti a „zavarás” fogalmát).

A kihallgatási taktika alakszerű kihallgatáson kívül alkalmazott elemei

A legnehezebb azon kihallgatástaktikai műfogások törvényességének megítélése, amelyeket a nyomozók az alakszerű kihallgatásokon kívül alkalmaznak. Értelemszerűen ilyen a kihallgatandó személy fogadása, üdvözlése, kísérése, a tőle elbúcsúzás során vagy a két kihallgatás között folytatott kommunikáció, az úgynevezett informális beszélgetések (Mészáros, 2026), esetleg a nyomozók által mesterségesen létrehozott szituációk, amelyben szándékosan láttatni akarnak valamit a kihallgatottal (kihallgatandóval), ami hatással lehet rá és a valószínűsítésére. Mivel a jog ezeket *expressis verbis* nem szabályozza, egyedileg, az ügy összes körülményét figyelembe véve dönthető csak el, hogy ezek a módszerek jártak-e a gyanúsított vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy eljárási jogainak sérelmével, és ha igen, milyen mértékben.

Az első gyanúsított ki hallgatást megelőzően tett közlések

A korábban írtakból következően a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy, vagy akár az eljárásban még tanúként szereplő személy első gyanúsított ki hallgatását megelőzően a nyomozó hatóság tagjai előtt, informális beszélgetés keretében tett közlései nem használhatók fel bizonyítékként. Az ilyen beszélgetések során alkalmazott és eredményre vezető ki hallgatástaktikai műfogásoknak az a kriminalisztikai jelentősége, hogy a nyomozó hatóság további információkhoz juthat a bűncselekményről és a felállított verziók közül valamelyiket esetleg meg tudja erősíteni vagy el tudja vetni. Bizonyítékká ezek az információk csak akkor válhatnak, ha azokat a szóban forgó személy a gyanúsított ki hallgatása során megismétli. Pontosan ez történt a bajai-bátmonostori emberölésekkel kapcsolatos büntetőügyben, amikor az ügy előzményeit jól ismerő nyomozó négy szemközti beszélgetést kezdeményezett

S. Zoltánnal, annak indokát tudakolva, hogy – még tanúként – miért nem vállalta a poligráfos vizsgálatot. Az informális beszélgetés során S. Zoltán beismerte, hogy két évvel korábban P. Attila kezdeményezésére, további két, megnevezett társa közreműködésével, P. Attila nagyszüleinek lakásán megöltek egy számára azóta is ismeretlen nőt és a vele lévő férfit. Ezt követően a nyomozók azonnal intézkedtek S. Zoltán gyanúsított kihallgatásának megszervezéséről, amelynek keretében részletes beismerő vallomást tett (Bogdány, 2016). A bíróság az informális beszélgetés során elhangzottakat bizonyítékként nem is értékelte, csak a gyanúsított vallomást vette figyelembe bizonyítási eszközként (Szegedi Ítéltábla Bf.II.534/2014/23. sz. ítélet). Megjegyezendő, hogy a Tatbányai Törvényszék 3.B.381/2013/28. számú ítéletében az egyik tanú kihallgatását megelőző informális beszélgetésről szóló jelentést is felsorolja bizonyítékként. Itt ugyan nem terheltről van szó, de az informális beszélgetés során tett állításait valószínűleg alakszerű kihallgatása során is megismételte a tanú, mert a bíróság a bizonyítékok felsorolásakor a jelentés után közvetlenül a vallomását is meghivatkozta.

Az első gyanúsított kihallgatást követően tett közlések

A jogi helyzet valamivel egyszerűbb, ha az első gyanúsított kihallgatás már megtörtént, mivel azt követően a törvény definíciójából következően a terhelt minden olyan, a nyomozókhoz intézett közlése terhelti vallomásnak számít, amely az ügyre vonatkozik. Ebből fakadóan az írásba foglalt közlések (például saját kezűleg írt és aláírt beismerést tartalmazó levél, úgynevezett önvallomás, amit a gyanúsított a hatóságoknak címez) felhasználhatók okirati bizonyítékként, de ebben az esetben is szükséges azokra vonatkozóan alakszerű kihallgatást tartani, mivel a beismerés önkéntessége (és adott esetben a tettestudomás megléte) csak így ellenőrizhető.

A szóbeli közlések esetében már más a helyzet. A terhelti vallomás törvényi definíciójának ellenére sem jelentik azt a fent leírtak, hogy a kihallgatáson kívül elmondottak jelentésbe foglalt formában bizonyítékként felhasználhatók lennének. Bár ennek alátámasztására is hozhatók fel érvek, elsősorban a terhelti vallomás fogalmának – e tekintetben kissé félrevezető – törvényi meghatározása, vagy a jelentés közokirati minősége. Véleményem szerint az elmondottak ebben az esetben is csak akkor használhatók fel bizonyítékként, ha a szóban forgó közléseit a gyanúsított a folytatólagos kihallgatása keretében megismétli. Fő érvként emellett az álláspont mellett azt kell figyelembe venni, hogy a gyanúsított közlések tartalmi kontrollja és az eljárási garanciák csak így tudnak érvényesülni. A tartalmi kontrollnak kettős értelmezése van. Egyrészt jogi szempontból

jelenti azt, hogy az okiratba foglalt közlésekről utólag megállapítható, hogy azok ténylegesen elhangzottak, és olyan formában hangzottak el, ahogyan azokat az érintett tette. Ennek az egyik garanciája az érintett aláírása az adott dokumentumon (a másik az lehet, ha a megtett kijelentésekről van törvényes keretek között rögzített hang- vagy videofelvétel). Egy alakszerű kihallgatást követően a gyanúsított az elkészült jegyzőkönyvet előbb elolvassa (abban esetlegesen javításokat indítványoz) és csak az elolvasást – vagy az esetleges javításokat követően – írja alá, ezzel elismerve, hogy a jegyzőkönyv az általa elmondottakat helyesen tartalmazza, ő valóban ilyen tartalmú közléseket tett. Az alakszerű kihallgatáson kívül tett, jelentésbe foglalt közlések esetében ez a fajta tartalmi kontroll nem áll rendelkezésre, ezért nem szabad egy ilyen jelentést okirati bizonyítékként felhasználni. Nem ez a helyzet akkor, ha az alakszerű kihallgatáson kívül – akár személyesen, akár hírközlési rendszer útján – a nyomozó és a gyanúsított között zajló informális beszélgetés alkalmával tett gyanúsított közléseket bírói engedéllyel, leplezett eszköz alkalmazása keretében rögzítik. Ilyenkor van tartalmi kontrollra lehetőség, hiszen a hang- vagy videofelvétel (annak leírata) rendelkezésre áll, ilyenkor ezek lehetnek terhelő bizonyítékok és a nyomozó által írt jelentés is felhasználható lehet. Azért fogalmaztam feltételes módban, mert a bíróságnak azt kell azért vizsgálnia, hogy az a kihallgatási taktika, amelynek hatására a kihallgatáson kívüli terhelő, beismerő tartalmú közlések megszülettek, törvényes volt-e (nyilván lehetnek olyan esetek, amikor emiatt is kizárhatja a bizonyítékot a bíróság). A másik kérdés, amit ezzel kapcsolatban érdemes körbejárni, hogy az informális beszélgetésben tett releváns, akár tettestudomást is jelentő információk felhasználhatók-e a nyomozásban. Itt el is értünk a tartalmi kontroll másik formájához, amely kriminalisztikai jellegű: annak az ellenőrzése a fizikai világban nyomozási cselekmények révén, hogy a megtett közlésekben szereplő konkrét információk (tipikusan ilyen a tárgyi bizonyítási eszközök – az elkövetés eszköze, a holttest stb. – holléte) adekvátak-e a valósággal.

Egy egyszerű példával szemléltetve a problémát: egy személy eltűnésével kapcsolatban emberölés gyanúja miatt folytatott büntetőeljárásban az emberöléssel meggyanúsított terhelt az első kihallgatása során tagad, de egy kihallgatáson kívüli (két kihallgatás közötti) informális beszélgetés során (amelyről nem készül sem hang- sem videofelvétel) elismeri, hogy megölte a sértettet, majd megnevezi azt a helyet, ahol elásta a holttestét. A folytatólagos kihallgatása során a gyanúsított a közléseit nem hajlandó megismételni, a bűncselekmény elkövetését tagadja, a holttest elhantolásának helyéről nem ejt szót. Itt már van lehetőség a kriminalisztikai értelemben vett tartalmi kontrollra, hiszen az informális beszélgetésben megnevezett helyen az arról szóló jelentés alapján lehet kutatást (és természetesen szemlét) tartani, és amennyiben a holttestet

valóban megtalálják, a jelentés a tekintetben is bizonyítékként használható fel, hogy a holttest hollétéről a gyanúsított tudott. Arra külön felhívom a figyelmet, hogy a szóban forgó jelentés arra nem szolgálhat bizonyítéku, hogy az emberölést a terhelt követte el, mert e közlései felett tartalmi kontrollra nincs lehetőség (kriminalisztikai értelemben lehet, a tettestudomás révén, de jogi értelemben nem). Azért nem lehet erre bizonyíték ez a jelentés, mert a holttest elásásának helyéről a gyanúsított mástól – például a valódi elkövetőtől – is tudomást szerezhetett; magában az emberölésben nem, csak a holttest elásásában vett részt stb.

Ha a fent írt példán csak annyit változtattunk, hogy az informális beszélgetésre az első gyanúsított kihallgatás előtt került sor, a jogi helyzet annyiban más, hogy a jelentés alapján továbbra is lehet kutatást és szemlét tartani, okirati bizonyítékként azonban semmilyen tekintetben nem használható fel. „A mérgezett fa gyümölcse” elv pedig nem alkalmazható a kutatás és a szemle eredményeinek kizárására csak azért, mert egy bizonyítékként fel nem használható okirat nyomán került sor ezekre a nyomozási cselekményekre, ezt pont a Szegedi Ítéltábla korábban idézett ítéletének indokolására alapozva mondhatjuk ki:

„A bírói gyakorlat a büntetőeljárásról szóló törvény 78. § (4) bekezdésében írt generálklauzulát (»Nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges korlátozásával szerzett meg.«) szorosan értelmezi, és nem fogadja el az angol-szász joggyakorlatban honos »mérgezett fa mérgezett gyümölcse« elvet. Eszerint valamennyi bizonyítási eszköz törvényességét önmagában, a rá vonatkozó szabályok alapján kell vizsgálni, függetlenül az azt megelőző eljárás törvényességétől. Amennyiben egy bizonyítási eszközt a vonatkozó szabályoknak megfelelően, törvényesen szereztek be, akkor az, és az abból származó bizonyíték is törvényes még akkor is, ha az adott bizonyítási eszköz létre való bizonyítékot törvénysértően szerezte be a hatóság» (Szegedi Ítéltábla Bf. II.534/2014/23. sz. ítélet).

A „mérgezett fa gyümölcse” mint bizonyításelméleti alapelv megemlítése ebben az esetben nem is pontos, mivel önmagában az informális beszélgetés – ha annak során jogszerűen jártak el a nyomozók, tehát nem alkalmaztak törvénytelen kihallgatási módszereket – véleményem szerint nem jelent törvénysértést (nincs „mérgezett fa” tehát a gyümölcse sem lehet az). Jogellenesség akkor állna fenn, ha az informális beszélgetésről készült okiratot vallomás módjára használnák fel bizonyítékként. Felderítési adatként viszont hasznosíthatók az abban található információk, sőt akkor követne el hibát a nyomozó hatóság, ha egy ilyen informális beismerés nyomán nem ellenőrizné más nyomozási cselekmények útján a megtett közlések valóságtartalmát.

Összegzés

A kihallgatási taktika büntetőeljárás-jogi kereteinek felvázolásával a tanulmányban az volt a célom, hogy rámutassak annak törvényes határait, korlátait és gyakorlati szempontból elemezzem a gyanúsított alakszerű kihallgatása során, valamint az azon kívül alkalmazott kihallgatástaktikai műfogások és ezek folyamánként létrejövő vagy beszerzett bizonyítási eszközök jogszerűségének megítéléséhez szükséges szempontokat. Nem számítok arra, hogy a tanulmányban kifejtett álláspontok, valamint az általam tett javaslat a Be. módosítására a terhelti figyelmeztetés megreformálása – a „további mirandizálás” – kapcsán egyöntetű elfogadást és támogatást fognak élvezni. A szándékom az is volt a gondolataim kifejtésével, hogy induljon el egy szakmai vita a jogászok, a kriminalisták és más szakemberek között a (potenciális, illetve a tényleges) gyanúsított kikérdezése, illetve kihallgatása, a nyomozó hatóság előtt alakszerű kihallgatás keretein kívül tett beismerést tartalmazó nyilatkozatok, valamint a kihallgatási taktika egyes eszközeinek jogi szabályozása és az előbbiek bizonyítékként történő felhasználása kapcsán. Egy ilyen – akár e folyóirat hasábjain zajló –, konstruktív vitának eredményeire tekintettel a törvényhozó lehetőséget kaphatna a jövőben arra, hogy a jelenleginél tisztább jogi helyzetet teremtsen e tárgyban, amely figyelembe veszi mind a terhelt (vagy a később azzá váló személy) jogait, mind pedig a bűnüldözés érdekeit.

Felhasznált irodalom

- Bogdány Gy. (2016). Egy hármasság gyilkosság margójára „A mérgezett fa gyümölcse” elvének felbukkanása egy hazai büntetőügyben. *Belügyi Szemle*, 64(7-8), 156-164. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2016.7-8.17>
- Elek B. (2018) A „mérgezett fa gyümölcse” a hazai és a strasbourgi joggyakorlat tükrében. *Magyar Jog*, 65(2), 94-104.
- Fenyvesi Cs. (2014a). A kriminalisztika tendenciái – A büntetőnyomozás múltja, jelene, jövője. Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Fenyvesi Cs. (2014b). Az új generációs bizonyítékok a kriminalisztika történeti mérföldköveinek tükrében. *Magyar Jog*, 61(7-8), 433-443.
- Ibolya T. (2008). *Kihallgatási taktika a nyomozásban*. Szerzői kiadás. <http://users.atw.hu/ibolyatibor/Sajat/3.pdf>
- Jungi E. (2011). A „Miranda-felvilágosítás”, avagy a hallgatás joga a magyar büntetőeljárásban. *Jog-Állam-Politika* 3(1), 49-60.

- Mészáros B. (2026). A kihallgatási taktika megítélése a bírói gyakorlatban. In Mészáros B. (Szerk.), *Verziók: Tanulmányok a 60 éves Dr. Anti Csaba László rendőr alezredes tiszteletére* (pp. 110-117). Magyar Bűnüldözők Szakmai Egyesülete.
- Szijártó E. (2013). A krimináltaktikai blöff. *Belügyi Szemle*, 61(5), 48-64. <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2013.v61.i5.pp48-64>

Alkalmazott bírósági döntések

Fővárosi Törvényszék, 93.B.302/2021/105. sz. ítélet
Miranda v. Arizona, 384 U.S. 436 (1966)
Szegedi Ítéltábla Bf.II.534/2014/23. sz. ítélet
Tatabányai Törvényszék, 3.B.381/2013/28. sz. ítélet

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Mészáros B. (2026). A kihallgatási taktika kriminalisztikai és büntetőeljárás-jogi aspektusai. *Belügyi Szemle*, 74(8), 2123–2139. <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2026.v74.i8.pp2123-2139>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

A közlemény nyílt hozzáféréssel, a Creative Commons Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0 International License (CC BY-NC-ND 4.0) feltételei szerint jelenik meg. A közlemény változatlan formában, nem kereskedelmi célból, bármely médiumban és formátumban szabadon megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző(k), a közlés helye és a licenc hivatkozása megfelelően feltüntetésre kerül. Módosított vagy átdolgozott változat terjesztése, valamint kereskedelmi célú felhasználása nem megengedett.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Mészáros Bence, aki a meszaros.bence@uni-nke.hu e-mail címen érhető el.